

จิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการ กรณีศึกษาคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ENTREPRENEURIAL SPIRIT AND IDENTITY AN INQUIRY INTO THE CHARACTERISTICS OF TOURISM ENTREPRENEURS IN MAE HONG SON PROVINCE

ถวัลย์ลักษณ์ ศรีจันทร์¹, ภาสกร มีชัย²

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่¹

วิทยาลัยเทคโนโลยีพาณิชย์การเชียงใหม่²

Tawanluck Srijundee¹, Passakorn Meechai²

Chiang Mai Campus, National Sports University¹

Chiangmai Commercial Technological College²

Corresponding Author E-mail : tawanluck079@gmail.com¹, passakorn7113@gmail.com²

(Received : July 22, 2025; Edit : July 31, 2025; accepted : August 1, 2025)

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะจิตวิญญาณของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นงานวิจัยขั้นสำรวจและงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์และผู้ประกอบการร้านขายสินค้าของที่ระลึกที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมากกว่า 1 ปี สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแต่ละธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า 87 ราย ธุรกิจภัตตาคาร และร้านอาหาร 63 ราย ธุรกิจเกสต์เฮาส์ 147 ราย และธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก 54 ราย รวมจำนวนทั้งหมด 351 ราย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ คือ เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยินดีตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีจิตวิญญาณการเป็นผู้ประกอบการในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในภาพรวมที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้ามีคุณลักษณะครบทั้ง 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่มและรับผิดชอบ การแสวงหาโอกาส และการมีความซื่อสัตย์สุจริตจึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 13 ด้านข้างต้นนั้น มีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ดังนั้น ผลการทดสอบ สมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ประสบความสำเร็จต่ำ

คำสำคัญ : จิตวิญญาณผู้ประกอบการ, อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, คุณลักษณะผู้ประกอบการ, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว, จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Abstract

This research aimed to examine the characteristics of entrepreneurial spirit among tourism industry entrepreneurs in Mae Hong Son Province. The study employed an exploratory and quantitative research design. The population consisted of tourism entrepreneurs operating in Mae Hong Son for more than one year, including tour and car rental operators, restaurant and dining establishment owners, guesthouse operators, and souvenir shop owners. A total of 351 entrepreneurs were selected using accidental sampling, comprising 87 tour and car rental businesses, 63 restaurants, 147 guesthouses, and 54 souvenir shops.

The research findings revealed that the entrepreneurial spirit of tourism industry entrepreneurs—measured in relation to business success in terms of profitability, sales performance, and customer volume—encompassed all 13 essential characteristics. These included risk-taking, perseverance, interpersonal skills, achievement orientation, the ability to manage failure, motivation and drive, vision and goal-setting, information-seeking, creativity, self-confidence, initiative and responsibility, opportunity-seeking, and honesty and integrity. The results confirmed that these 13 characteristics play a crucial role in entrepreneurial success within the tourism sector. Hypothesis testing showed that highly successful tourism entrepreneurs exhibited significantly higher levels of entrepreneurial characteristics than those with lower business performance.

Keywords: Entrepreneurial spirit, tourism industry, entrepreneurial characteristics, tourism entrepreneurs, Mae Hong Son Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากประเทศไทยได้รับรายได้จากการเดินทางท่องเที่ยวของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปีและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินจำนวนมหาศาลเข้าประเทศ แต่การท่องเที่ยวก็เป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เช่นกัน เช่น ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาดินเสื่อม ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพหายไป ปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปัญหาการค้าประเวณี และปัญหาการฉวยโอกาสจากนักท่องเที่ยวของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผลกระทบในแง่ลบเหล่านี้สาเหตุของปัญหาไม่ได้เกิดจากนักท่องเที่ยว เพียงฝ่ายเดียว แต่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนท้องถิ่นในฐานะเจ้าบ้านก็มีส่วนในการสร้างปัญหาดังกล่าวไม่น้อย เนื่องจากยังขาดความรู้ในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว ขาดกลไกพลวัตที่เข้มแข็ง ขาดการทำงานเชิงเครือข่าย ขาดข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่มีคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยว (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2548) ดังนั้น ความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ เพราะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเปรียบเสมือนตัวขับเคลื่อนของกลไกเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขาดความเป็นผู้ประกอบการที่ดีแล้วก็จะทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการเติบโตมีการเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.72 หากแยกพิจารณานักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.89 ปัจจัยสำคัญได้แก่ เทศกาลท่องเที่ยวทุ่งดอกบัวตองบานบนดอยแม่อูคอ ในอำเภอขุนยวม นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยดึงดูดจากงานเทศกาลงานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณีปอยส่างลอง งานประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ดและงานของดีเมืองปาย งานสืบสานวัฒนธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ความสวยงาม ของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองยังเป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างต่อเนื่อง เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เท่ากับ 1,897.19 ล้านบาท มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.43 โดยผู้เยี่ยมเยียนมีค่าใช้จ่ายระหว่างอยู่ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1,771.33 บาท ด้านการใช้จ่ายเกี่ยวกับที่พัก พบว่า มีอัตราการเข้าพักเพิ่มขึ้นจากปีก่อน คิดเป็นร้อยละ 8.68 แหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทำให้นักท่องเที่ยวเดินทาง เข้ามาเที่ยวแม่ฮ่องสอนตลอดระยะเวลา ปี 2565 มีเงินสะพัดจากการท่องเที่ยว 1,897 ล้านบาท ปี 2566 จำนวน 2,104 ล้านบาท (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2566) ส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในธุรกิจต่างๆ ขยายตัวเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอำเภอปาย ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงนี้ เพราะเมื่อประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพื้นที่ของอำเภอปาย อย่างรวดเร็ว มีนายทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจากภายนอกเข้าไปกว้านซื้อที่ดินและบ้านเรือน มีการปรับเปลี่ยนเป็นร้านค้าและที่พักเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (รัศมิ ชูทรงเดช, 2553) ปัจจัยนี้ถือว่าน่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับรัฐและองค์กรในระดับท้องถิ่นพยายามขยายและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีการนำตัวเลขทางเศรษฐกิจมาเป็นเกณฑ์แสดงถึงความเจริญของพื้นที่โดยมิได้คำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ขาดจิตสำนึกในการดำเนินกิจการ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่มาจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบหลอกลวงนักท่องเที่ยวและปัญหาของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ฉวยโอกาสขึ้นราคาอาหารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวตามมา (กำธร ถาวรสถิต, 2560) ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและยังแสดงให้เห็นถึงการขาดคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณของผู้ประกอบการที่ดี

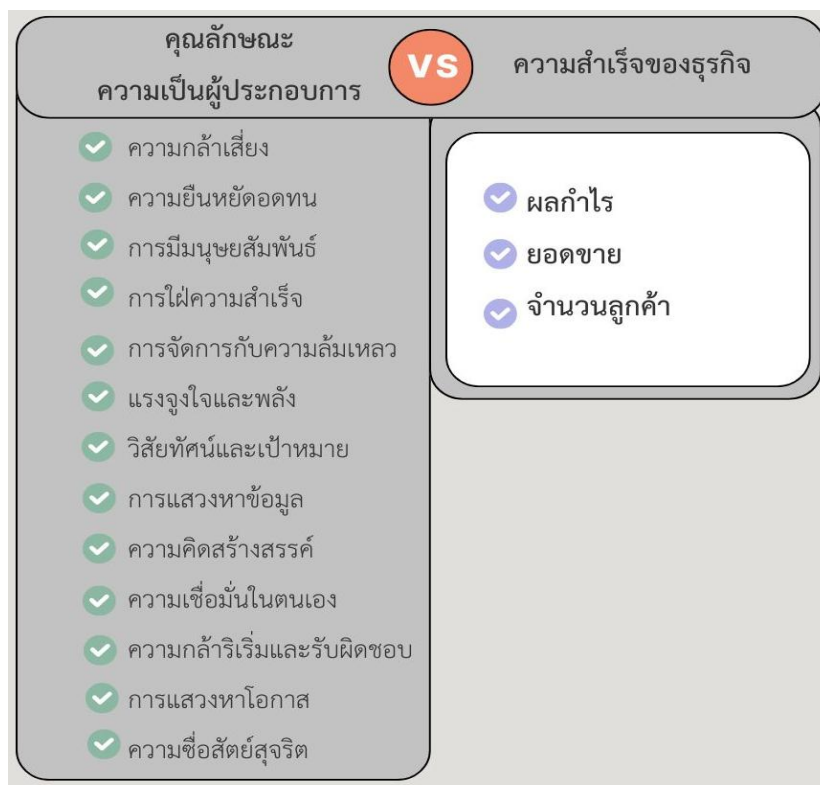
จากแนวคิดของจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial mindset) ได้มีการพัฒนา แนวคิดการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากความคิดโดยมีการกำหนดไว้ 5 กลุ่มความคิดคือ 1) ความคิดเห็นการหาโอกาส 2) ความคิดแห่งการออกแบบ 3) ความคิดในการจัดการความเสี่ยง 4) ความคิดที่ยืดหยุ่น และ 5) ความคิดให้โดดเด่นที่ตั้งใจ (Duening, 2010) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาอีกหลายครั้งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน การศึกษาเหล่านั้นเป็นกา

อธิบายลักษณะทางจิตวิทยาของการเป็นผู้ประกอบการ หรือ จิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ 5 กลุ่ม (Dehghanzadeh, et al., 2016) คือ การยอมรับความเสี่ยง การควบคุมสิ่งที่มีอยู่ การมีความต้องการสู่ความสำเร็จมีความเป็นนักนวัตกรรมและการทนทานต่อความเคลือบแคลงสงสัย การศึกษาแนวคิดด้านจิตวิญญาณดังกล่าวเป็นตัวสนับสนุนให้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาคุณลักษณะจิตวิญญาณของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อความสำเร็จของธุรกิจในพื้นที่แม่ฮ่องสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในธุรกิจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีความสำเร็จของธุรกิจแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า จิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการกรณีศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาจากคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ คือ ลักษณะของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า ผู้ประกอบการธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ และผู้ประกอบการร้านขายสินค้าของที่ระลึก ที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินกิจการและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจให้ประสบ

ความสำเร็จ ทั้งนี้ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีองค์ประกอบ 13 ประการ คือ 1) ความกล้าเสี่ยง 2) ความยืดหยุ่นอดทน 3) มนุษย์สัมพันธ์ 4) ใฝ่ความสำเร็จ 5) การจัดการกับความล้มเหลว 6) แรงจูงใจและพลัง 7) วิสัยทัศน์และเป้าหมาย 8) การแสวงหาข้อมูล 9) ความคิดสร้างสรรค์ 10) ความเชื่อมั่นในตนเอง 11) กล้าริเริ่มและรับผิดชอบ 12) การแสวงหา โอกาสและ 13) ความซื่อสัตย์สุจริต (ชูชัย สมितिไกร, 2548: 34) คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ โดยที่การวัดความสำเร็จของธุรกิจสามารถวัดได้จากผลกำไร ยอดขายและจำนวนลูกค้า ในปีที่วิจัยเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นทั้งความหมายของผู้ประกอบการและความเป็นผู้ประกอบการ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ความเป็น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ลักษณะของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย การประเมินความเป็นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยแห่งความสำเร็จ การวัดความสำเร็จในการดำเนินกิจการและบริบทของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้กลั่นกรองออกมาในรูปแบบของกรอบแนวคิดในงานวิจัย และจากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้มีส่วนช่วยทำให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูง ในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

สมมติฐานที่ 3 ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

สมมติฐานที่ 4 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

สมมติฐานที่ 5 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยขั้นสำรวจและงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า ผู้ประกอบการธุรกิจ ร้านอาหารและภัตตาคาร ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ และผู้ประกอบการร้านขายสินค้าของที่ระลึกที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมากกว่า 1 ปี

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแต่ละธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า 87 ราย ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร 63 ราย ธุรกิจเกสต์เฮาส์ 147 ราย และธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก 54 ราย รวมจำนวนทั้งหมด 351 ราย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ คือ เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ยินดีตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variable)

คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทางธุรกิจ ประเภทกิจการ เป็นต้น

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

คือ ระดับของจิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยมิติหลัก ได้แก่ 1) ความกล้าเสี่ยง 2) ความยืดหยุ่น 3) มนุษย์สัมพันธ์ 4) ใฝ่ความสำเร็จ 5) การจัดการกับความล้มเหลว 6) แรงจูงใจ และพลัง 7) วิสัยทัศน์และเป้าหมาย 8) การแสวงหาข้อมูล 9) ความคิดสร้างสรรค์ 10) ความเชื่อมั่นในตนเอง 11) กล้าริเริ่มและรับผิดชอบ 12) การแสวงหาโอกาส 13) ความซื่อสัตย์สุจริต (ชูชัย สมितिไกร, 2548: 34)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ใช้แบบสอบถามของ (Chartrunguang,2009) เนื่องจากผลงานวิจัยในเรื่องการประเมินความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ของ (Chartrunguang,2009) มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ และงานวิจัยของ (Chartrunguang,2009) ได้ใช้หลักแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการทั้ง 13 ประเด็นของ (ชูชัย สมितिไกร,2548: 34) และหลักการวัดระดับความสำเร็จในธุรกิจจากผลกำไร ยอดขาย และจำนวนลูกค้า ตรงกับงานวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้เลือกใช้แบบสอบถามของ (Chartrunguang,2009) มาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อีกทั้งบริบทของจังหวัดเชียงใหม่และ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความใกล้เคียงกัน ทั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว และมีธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากมาย จากแบบสอบถามดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนว Likert แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 รายการวัดคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนคือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 60 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจโรงแรม โดยแบบสอบถามดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ แบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ได้แก่ 1) ประเภทของธุรกิจ 2) อายุ 3) เพศ 4) สถานภาพ 5) ระดับการศึกษา 6) ตำแหน่งในกิจการ 7) ระยะเวลาประกอบกิจการ 8) ลักษณะของกิจการ 9) จำนวนพนักงาน และ 10) ผลประกอบการในปี.ศ. 2552 – 2553 ได้แก่ ผลกำไร – ขาดทุน ยอดขาย และจำนวนลูกค้าซึ่งความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจสามารถวัดได้จากผลกำไร ยอดขาย และจำนวนลูกค้าในปีที่ประเมินเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า การวัดระดับความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวจากคำถามในข้อ 10 ประกอบด้วยคำถามย่อย 3 ข้อ ในแต่ละข้อมีคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบเพื่อประเมินความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ คำตอบด้านผลกำไรมีให้เลือกทั้งหมด 3 ข้อ คือ มีผลกำไร ไม่มีผลกำไร และขาดทุน คำตอบด้านยอดขายมีให้เลือกทั้งหมด 3 ข้อ คือ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ไม่เปลี่ยนแปลงจากปีก่อน และลดลงจากปีก่อน และคำตอบด้านจำนวนลูกค้ามีให้เลือกทั้งหมด 3 ข้อ คือ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ไม่เปลี่ยนแปลงจากปีก่อน และลดลงจากปีก่อน

แบบสอบถามตอนที่ 2 ประเมินระดับความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ ใน 13 ข้อมีคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบเพื่อประเมินความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คำตอบที่ระบุไว้ เก่งที่สุดมี 5 คะแนน เก่งมี 4 คะแนน ปานกลางมี 3 คะแนน ไม่เก่งมี 2 คะแนน และควรปรับปรุงมี 1 คะแนน หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะนำมาคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยโดยมีการ ตีความตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แต่เก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้จำนวนตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดที่ได้มีการกำหนดไว้และเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูลให้ครบตามจำนวนที่กำหนดจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ทำการวิจัยที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเข้าไปแนะนำตัวกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ดำเนินการลงรหัสแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (description statistics) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูล ได้แก่

ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในกิจการ ระยะเวลาประกอบกิจการ ลักษณะของกิจการ จำนวนพนักงาน ระยะเวลาประกอบกิจการ ลักษณะของกิจการ จำนวนพนักงาน

ความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจด้วยค่าความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สถิติเชิงวิเคราะห์ (analytical statistics) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการทั้งในภาพรวมและในแต่ละธุรกิจหลักกับความสำเร็จของธุรกิจ และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (one-way analysis of variance)

จากวิธีดำเนินการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้กล่าวถึงการเลือกประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้น จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อ	รายการ	ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอน (N = 351)		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าระดับ
1	ความกล้าเสี่ยง	3.23	0.69	สูง
2	ความยืดหยุ่นอดทน	3.93	0.70	สูง
3	มนุษย์สัมพันธ์	3.98	0.82	สูง
4	การใฝ่ความสำเร็จ	3.86	0.77	สูง
5	การจัดการกับความล้มเหลว	3.75	0.78	สูง
6	แรงจูงใจและพลัง	3.90	0.91	สูง
7	วิสัยทัศน์และเป้าหมาย	3.72	0.83	สูง
8	การแสวงหาข้อมูล	3.56	0.91	สูง
9	ความคิดสร้างสรรค์	3.57	0.86	สูง
10	ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.98	0.91	สูง
11	กล้าเริ่มและรับผิดชอบ	3.84	0.80	สูง

12	การแสวงหาโอกาส	3.92	0.77	สูง
13	ความซื่อสัตย์สุจริต	4.45	0.60	สูง
	ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	3.82	0.79	สูง

จากข้อมูลในตารางที่ 1 ข้างต้น แสดงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยส่วนใหญ่ พบว่า มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.82 ยกเว้น ด้านความกล้าเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลาง และจากตารางการวิเคราะห์พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในด้านความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์และความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.98 สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความกล้าเสี่ยง มีค่าเฉลี่ย 3.23

ผลการวิจัยในส่วนของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในแต่ละธุรกิจหลัก โดยใช้แบบสอบถามจาก 4 ธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า จำนวน 87 คน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.67 ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร จำนวน 63 คน ค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.54 ธุรกิจเกสต์เฮ้าส์ จำนวน 147 คน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.83 และธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก จำนวน 54 คน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.78 ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ดังปรากฏตามตารางที่ 2 ถัดไป

ตารางที่ 2 ระดับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการโดยจำแนกตามธุรกิจหลักของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

รายการ	คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ											
	ธุรกิจนำเที่ยวและรถเช่า (N = 87)			ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร (N = 63)			ธุรกิจเกสต์เฮ้าส์ (N = 147)			ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก (N = 54)		
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
ความกล้าเสี่ยง	3.25	0.43	ปานกลาง	3.17	0.66	ปานกลาง	3.19	0.87	ปานกลาง	3.40	0.49	ปานกลาง
ความยืนหยัดอดทน	3.87	0.60	สูง	4.00	0.69	สูง	3.93	0.76	สูง	3.92	0.72	สูง
มนุษยสัมพันธ์	4.00	0.50	สูง	4.20	0.67	สูง	3.94	1.01	สูง	3.81	0.82	สูง
การใฝ่ความสำเร็จ	3.75	0.66	สูง	3.87	0.83	สูง	3.99	0.79	สูง	3.66	0.77	สูง
การจัดการกับความล้มเหลว	3.63	0.48	สูง	3.74	0.76	สูง	3.82	0.87	สูง	3.77	0.96	สูง
แรงจูงใจและพลัง	4.01	0.70	สูง	3.84	1.03	สูง	3.90	0.96	สูง	3.81	0.95	สูง
วิสัยทัศน์และเป้าหมาย	3.63	0.70	สูง	4.00	0.76	สูง	3.62	0.93	สูง	3.81	0.77	สูง
การแสวงหา	3.62	1.00	สูง	3.71	0.83	สูง	3.42	0.93	ปาน	3.66	0.77	สูง

ข้อมูล									กลาง			
ความคิด สร้างสรรค์	3.50	0.71	สูง	3.90	0.77	สูง	3.36	0.94	ปาน กลาง	3.88	0.79	สูง
ความเชื่อมั่นใน ตนเอง	4.24	0.83	สูง	3.96	0.73	สูง	3.82	1.04	สูง	4.00	0.77	สูง
กล้าเริ่มและ รับผิดชอบ	3.87	0.60	สูง	3.85	0.77	สูง	3.67	1.15	สูง	3.91	0.80	สูง
การแสวงหา โอกาส	4.12	0.60	สูง	3.46	0.91	สูง	3.56	0.95	สูง	3.85	0.77	สูง
ความซื่อสัตย์ สุจริต	4.49	0.50	สูง	4.36	0.74	สูง	4.29	0.81	สูง	4.48	0.58	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	0.63	สูง	3.85	0.78	สูง	3.73	0.92	สูง	3.84	0.76	สูง

จากข้อมูลในตารางที่ 2 ข้างต้น แสดงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอนในภาพรวม โดยจำแนกในแต่ละธุรกิจหลัก พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ 3.85 แสดงให้เห็นถึงการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง ยกเว้นคุณลักษณะความกล้าเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจภัตตาคารให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 รองลงมาคือ เรื่องของความยืนหยัดอดทน และการมีวิสัยทัศน์และ เป้าหมายที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.00 รองลงมาคือ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว มีค่าเฉลี่ย รวม คือ 3.84 แสดงให้เห็นถึงการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง ยกเว้นคุณลักษณะความกล้าเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลาง (3.25) และพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวได้ ให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมาคือ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.24 และการรู้จักแสวงหาโอกาส มีค่าเฉลี่ย 4.12 และผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว คือ 3.84 แสดงให้ เห็นถึงการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง และพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่าย สินค้าของที่ระลึกได้ ให้ความสำคัญในด้านความซื่อสัตย์สุจริตมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.00 และการรู้จักยืนหยัดอดทน มีค่าเฉลี่ย 3.92 สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม คือ 3.73 ซึ่งหมายความว่า ผู้ประกอบการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในระดับสูงยกเว้นความกล้าเสี่ยง (3.19) การแสวงหาข้อมูล (3.42) และความคิดสร้างสรรค์ (3.36) ที่อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมา คือ การรู้จักฝ่าฝืนความสำเร็จมีค่าเฉลี่ย 3.99 และการรู้จักมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 3.94

จากตารางแสดงคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถสรุปในภาพรวมได้ว่า ผู้ประกอบการในแต่ละธุรกิจหลักมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ในระดับสูง กล่าวคือ ผู้ประกอบการในแต่ละธุรกิจหลักมีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติตามแบบอย่าง ที่พึงประสงค์ของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีมีความสามารถในการรับผิดชอบต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการประกอบธุรกิจ นอกจากนั้น ยังพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการแต่ละธุรกิจหลักมีการเน้นย้ำในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต อาจเนื่องมาจากความซื่อสัตย์สุจริตนั้นเป็นแบบอย่างของการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อลูกค้าก่อให้เกิด ความไว้วางใจสำหรับตัวลูกค้าที่มีต่อผู้ประกอบการในแต่ละแห่งซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจที่ดำเนินการอยู่นั้นประสบผลสำเร็จได้ต่อไป

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการ มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้า มีคุณลักษณะรวมทั้ง 7 ด้านจาก 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นต่อการดัดแปลง การมีมนุษยสัมพันธ์ การจัดการกับความล้มเหลว การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่มและรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต จึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 7 ด้านข้างต้นนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวอย่างแท้จริง แต่กลับพบว่าอีก 6 ด้านที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นคือ ด้านความกล้าเสี่ยง การใฝ่ความสำเร็จ การมีแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล และการแสวงหาโอกาส ที่พบว่า ไม่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจนำเที่ยวแต่อย่างใดจึงทำให้ผู้ประกอบการไม่เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐาน จึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจน จึงทำให้ยอมรับสมมติฐาน ดังกล่าวนี้ได้

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้า มีคุณลักษณะรวมทั้ง 10 ด้านจาก 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นต่อการดัดแปลง การมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การแสวงหาข้อมูลการมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การแสวงหาโอกาส การมีความซื่อสัตย์สุจริตจึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 10 ด้านข้างต้นนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร อย่างแท้จริง แต่กลับพบว่าอีก 3 ด้านที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นคือ ด้านความกล้าเสี่ยง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายและการกล้าเริ่มและรับผิดชอบที่พบว่า ไม่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารแต่อย่างใด จึงทำให้ผู้ประกอบการไม่เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารภัตตาคารที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจนจึงทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าวนี้ได้

สมมติฐานที่ 3 ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจเกสต์เฮาส์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ประสบความสำเร็จต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการธุรกิจ เกสต์เฮาส์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้า มีคุณลักษณะรวมทั้ง 8 ด้านจาก 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นต่อการดัดแปลง การจัดการกับ ความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่มและรับผิดชอบ การแสวงหาโอกาส การมีความซื่อสัตย์สุจริต จึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 8 ด้านข้างต้นนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์อย่างแท้จริง แต่กลับพบว่าอีก 5 ด้านที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นคือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล และการมีความคิดสร้างสรรค์ที่พบว่า ไม่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจเกสต์เฮาส์แต่อย่างใด ผู้ประกอบการจึงไม่เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮาส์ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจน จึงทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าวนี้ได้

สมมติฐานที่ 4 ผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูงในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการ ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้า มีคุณลักษณะรวมทั้ง 9 ด้านจาก 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่มและรับผิดชอบ และการมีความซื่อสัตย์สุจริต จึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 9 ด้านข้างต้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกอย่างแท้จริงแต่กลับพบว่า อีก 4 ด้านที่ไม่ได้กล่าวถึงนั่นคือ ด้านความกล้าเสี่ยง การแสวงหาข้อมูล การมีความคิดสร้างสรรค์ และการแสวงหาโอกาส ที่พบว่า ไม่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจร้านขายของที่ระลึกแต่อย่างใด ผู้ประกอบการจึงไม่เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจร้านขายของที่ระลึกที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจน จึงทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าวนี้ได้

สมมติฐานที่ 5 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จสูง ในการดำเนินกิจการมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ประสบความสำเร็จต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในภาพรวมที่มีต่อระดับความสำเร็จของธุรกิจด้านผลประกอบการ ยอดขาย และจำนวนลูกค้า มีคุณลักษณะครบทั้ง 13 ด้าน ได้แก่ ด้านความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นอดทนการมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่ม และรับผิดชอบ การแสวงหาโอกาส และการมีความซื่อสัตย์สุจริตจึงกล่าวได้ว่าคุณลักษณะทั้ง 13 ด้านข้างต้นนั้น มีความสำคัญต่อจิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการและก้าวสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ดังนั้น ผลการทดสอบ สมมติฐานจึงสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จสูงจะมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจน จึงทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าวนี้ได้

ภาพที่ 2 แผนภาพความคิดการเชื่อมโยงจิตวิญญาณสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานและผลของการวิจัยเรื่องจิตวิญญาณแห่งการเป็นผู้ประกอบการ กรณีศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในบริบทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในครั้งนี้ได้พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Timmons (1989) ที่ได้นิยามลักษณะของผู้ประกอบการที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการดำเนินกิจการว่าเป็นผู้ที่มีความกล้าเสี่ยงมีความสามารถในการเรียนรู้จากความผิดพลาด กำหนดเป้าหมายและทิศทาง มีแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้า เพียรพยายามแก้ปัญหา จัดการ สถานการณ์ที่สับสน และไม่แน่นอนได้การที่ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จสูงได้นั้นยังต้องมีความยืดหยุ่นอดทนโดย (Frese Brantjes and Hoorn,2002) ทำการศึกษาปัจจัยความสำเร็จทางจิตวิทยาของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในประเทศนามิเบีย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จมีลักษณะชอบการวางแผน ชอบการแข่งขันกล้าเสี่ยง และชอบแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ นอกจากนั้นแล้ว (Kuratko,1995) ได้กล่าวถึงความอดทนต่อความผิดพลาดของ ผู้ประกอบการว่า ควรจะรู้จักการเรียนรู้จากความผิดพลาดนั้น และหาวิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง จึงจะประสบความสำเร็จได้ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นควรจะมีเชื่อมั่น ในตัวเองสูง มีความขยันอดทนไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้น สู้งานหนักและเก็บประสบการณ์ในอดีต มาเป็นบทเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเอง (ถาวร ศรีสุขะโต, 2543 และ ชุตติภา โอภาสานนท์, 2543)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีผลงานวิจัยที่มีความสอดคล้องกันเพิ่มเติมอีก เช่น ผลงานวิจัยของ (ชูชัย สมितिไกร,2548; ยุพิน นิลวลัยกุล,2541; Chartrunguang,2009; Caird ,1993) เป็นต้น จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงว่า ผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการได้นั้นมุ่งมั่นบริหารความเสี่ยงให้ธุรกิจดำเนินกิจการไปสู่ความสำเร็จ โดยรู้จักกล้าเสี่ยง มีความยืดหยุ่นอดทน มีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายในการดำเนินกิจการที่ชัดเจน มีการแสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการต่อยอดธุรกิจและมีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจการ อีกทั้งยังต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง และให้ความสำคัญกับการมีความซื่อสัตย์ สุจริตอยู่ตลอดเวลา สำหรับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว แรงจูงใจและพลัง กล้าเริ่มและรับผิดชอบ และการแสวงหาโอกาสนั้นพบว่า ไม่มีความแตกต่าง อาจเป็นเพราะคุณลักษณะทั้งหกด้านเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการเกือบทุกคนควรมี สำหรับการประกอบอาชีพในงานด้านบริการอยู่แล้ว เนื่องจากผู้ประกอบการอาศัยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อติดต่อสื่อสารทั้งกับลูกค้าและเพื่อนคู่ค้าทางธุรกิจด้วยกัน ด้านการใฝ่สำเร็จที่ผู้ประกอบการทุกคนพึงระลึกอยู่ทุกขณะเพื่อดำเนินธุรกิจเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ มีขั้นตอนในการจัดการกับความล้มเหลวรวมถึงเห็นความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจและพลังให้กับตนเองและพนักงานในองค์กร รู้จักกล้าเริ่มและรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นระหว่างดำเนินงาน รวมถึงการรู้จักแสวงหาโอกาสใหม่อยู่เสมอจากคุณลักษณะดังที่กล่าวมาแล้วนั้นที่พบว่า ไม่มีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะว่าผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา เพราะถือว่าเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ทุกธุรกิจทุกองค์กรพึงกระทำจึงไม่ได้ใส่ใจให้ความสำคัญกับคุณลักษณะเหล่านั้นเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ธุรกิจนำเที่ยว - ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้านความยืดหยุ่นอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การจัดการกับความล้มเหลว การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเริ่มและรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต

1.2 ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร - ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็น ผู้ประกอบการด้านความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การใฝ่ความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การแสวงหาข้อมูล การมีความคิดสร้างสรรค์การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การแสวงหาโอกาส การมีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 ธุรกิจเกสต์เฮ้าส์ - ผู้ประกอบการธุรกิจเกสต์เฮ้าส์ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้าน ความกล้าเสี่ยง ความยืดหยุ่นอดทน การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลังการมีความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้จักกล้าเริ่มและรับผิดชอบต่อ การแสวงหาโอกาส และการมีความซื่อสัตย์สุจริต

1.4 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก - ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้านความยั่งยืนหยุดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การประสบความสำเร็จการจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การมีความเชื่อมั่นในตนเองการกล้าเริ่มและรับผิดชอบและการมีความซื่อสัตย์สุจริต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.1 ธุรกิจนำเที่ยว - ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการในด้านความ ยืนหยัดอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การจัดการกับความล้มเหลวการมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเริ่มและรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้มีแนวทางในการเพิ่มผลประกอบการ กิจกรรม ยอดขาย และจำนวนลูกค้าให้กับธุรกิจของตน นอกจากนั้นแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้ประกอบการ ธุรกิจนำเที่ยว เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในด้านความกล้าเสี่ยง การประสบความสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมี วิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล และการแสวงหาโอกาส จะช่วยส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รู้จักแนวทางในการนำคุณลักษณะไปใช้กับการดำเนินธุรกิจของตนอย่างได้ถูกต้องและเหมาะสม

2.2 ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการในด้านความ ยืนหยัดอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การประสบความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การแสวงหาข้อมูลการมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การแสวงหาโอกาส การมีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อพัฒนารูปแบบของการดำเนินกิจการที่สร้างสรรค์อันจะช่วยส่งผลให้เกิดผลกำไร ยอดขาย และลูกค้าที่เพิ่มขึ้นได้ในอนาคต

2.3 ธุรกิจเกสต์เฮาส์ - ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการ ในด้านความกล้าเสี่ยง ความยืนหยัดอดทน การจัดการกับความล้มเหลว การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้จักกล้าเริ่มและรับผิดชอบ การแสวงหาโอกาสและการมีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการได้มีแนวทางในการเพิ่ม ผลประกอบการกิจกรรม ยอดขาย และจำนวนลูกค้าให้กับธุรกิจของตน - นอกจากนั้นแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้ประกอบการ ธุรกิจเกสต์เฮาส์ เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในด้านการมนุษยสัมพันธ์ การประสบความสำเร็จ การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูล และการมีความคิดสร้างสรรค์ ที่ช่วยส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รู้จักแนวทางในการนำคุณลักษณะไปใช้กับการดำเนินธุรกิจของตนอย่างได้ถูกต้องและเหมาะสม

2.4 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก - ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการในด้านความยืนหยัดอดทน การมีมนุษยสัมพันธ์ การประสบความสำเร็จ การจัดการกับความล้มเหลว การสร้างแรงจูงใจและพลัง การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การกล้าเริ่มและรับผิดชอบ และการมีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อพัฒนารูปแบบของการดำเนินกิจการที่สร้างสรรค์อันจะช่วยส่งผลให้เกิดผลกำไร ยอดขาย และลูกค้าที่เพิ่มขึ้นได้ในอนาคต นอกจากนั้นแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และแนวทางแก่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในด้านความกล้าเสี่ยง การแสวงหาข้อมูล การมีความคิดสร้างสรรค์ และการแสวงหาโอกาส ที่ช่วยส่งผลให้ผู้ประกอบการได้รู้จักแนวทางในการนำคุณลักษณะไปใช้กับการดำเนินธุรกิจของตนอย่างได้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในประเภทธุรกิจอื่น ศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในจังหวัดอื่น หรือศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษาเป็นต้น

2.2 ควรทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการกับปัจจัยตัวอื่นๆ เช่น บุคลิกภาพ การสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของธุรกิจของผู้ประกอบการ เช่น ห่วงศ์ประกอบสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกอบการในการประกอบกิจการนวัตกรรมของสินค้าและบริการ และความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กำธร ถาวรสถิต. (2560). ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ. https://explore.nrct.go.th/search_detail/result/4434
- ชุติภา โอภาสานนท์. (2543). *ก้าวสู่ความเป็นผู้ประกอบการ: คู่มือสำหรับนักลงทุน*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม อุตสาหกรรมและสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- ชูชัย สมितिไกร. (2548, กรกฎาคม-ธันวาคม). “การเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่าง ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางที่ประสบความสำเร็จสูงและในจังหวัดเชียงใหม่” *มนุษยศาสตร์สาร*. 6(2) : หน้า 28-43
- ถาวร ศรีสุขะโต. (2543). *เคล็ดลับการทำธุรกิจ SMEs*. กรุงเทพฯ: แพลนพริ้นท์ดี.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2548. *สกว.กับการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สำนักประสานงาน โครงการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภาณี อุบลศรี. (2546). การเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการจัดการระหว่างผู้ประกอบการ ที่ประสบความสำเร็จสูงและในการดำเนินธุรกิจการค้าและการบริการขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาจิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ คณะวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (51-53)
- ยุพิน นิลวลัญกุล. (2541). การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระในเขตภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัศมี ชูทรงเดช. (2553). การสืบค้นและจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในอำเภอปาย-ปางมะผ้า-ขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.)
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2566. *สภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. <https://mhso.moph.go.th/mhso/frontend/web/>
- Caird, S. What do psychological tests suggest about entrepreneurs? *Journal of Managerial Psychology*, 1993. 8(6), 11-20.
- Chartrunguang Bung_on. Management of Sustainable Tourism in the next Decade: SustainableTourism Management through the King’s Sufficiency Economy Philosophy. International Conference on Sustainable Tourism Management, Chiangmai, Thailand 2009.
- Dehghanzadeh, M. R., Kholasehzadeh, G., Birjandi, M., Antikchi, E., Sobhan, M. R., &Neamatzadeh, H. (2016). Entrepreneurship Psychological Characteristics of Nurses. *Medlran*, 54(9), 595-599. <https://acta.tums.ac.ir/index.php/acta/article/view/5162>
- Duening, T. N. (2010). Five Minds for the Entrepreneurial Future: Cognitive Skills as theIntellectual Foundation for Next Generation Entrepreneurship Curricula. *The Journal of Entrepreneurship*., 19(1), 1-22. doi:10.1177/097135570901900101
- Frese, M., Brantjes, A., and Hoorn, R. (2002). Psychological success factors of small scale businesses in Namibia : The roles of strategy process, entrepreneurial orientation and the environment. *Journal of Developmental Entrepreneurship*. [http:// dbonline.lib.cmu.ac.th/abi/detail.nsp](http://dbonline.lib.cmu.ac.th/abi/detail.nsp). (Aug 15, 2003)
- Kuratko, D.F. (1995). *Entrepreneurship : A contemporary approach*. Fort Worth, TX: Drydem.
- Timmons, J.A. (1989). *Winning trails*. Periodical. <http://dbonline.lib.cmr.ac.th/abi/detail.nsp> (Ang 15, 2003)